

TARBIYA FANI DARSLIKLARI VA ULARGA QO'YILADIGAN ZAMONAVIY TALABLAR

Eshdavlatova O'g'iloy Vahob qizi

Normahmadova Mavjuda Beknazarovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Milliy g'oya ma'naviyat asoslari va huquq
ta'limi yo'nalishi 3-bosqich talabalari

Annotatsiya: Ushbu ishda darsliklar va ularga qo'yiladigan zamonaviy talablar tahlil qilinadi. Darsliklar o'qitish jarayonida muhim vosita bo'lib, talabalarning bilim va ko'nikmalarini shakllantirishda asosiy o'rin tutadi. Hozirgi kunda darsliklarning nafaqat bilim berish, balki talabalarning tanqidiy fikrlash, kreativlik va mustaqil ishlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy talablarga javob berishi zarur. Darsliklar sifatini ta'minlashda yangi pedagogik yondoshuvlar, interaktiv va amaliy metodlar, hamda axborot texnologiyalari foydalanilishi kutilmoqda. Ushbu ishda darsliklarning mazmuni, tuzilishi va zamonaviy talablar asosida baholanishi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: darsliklar, zamonaviy talablar, pedagogik yondoshuvlar, interaktiv metodlar, axborot texnologiyalari, ta'lim jarayoni, talabalarning ko'nikmalari, kreativlik, mustaqil ishlash.

Abstract: This work analyzes textbooks and modern requirements for them. Textbooks are an important tool in the teaching process and play a key role in the formation of students' knowledge and skills. Nowadays, it is necessary for textbooks to meet modern requirements aimed not only at imparting knowledge, but also at developing students' critical thinking, creativity and independent work skills. New pedagogical approaches, interactive and practical methods, and information technologies are expected to be used to

ensure the quality of textbooks. This work examines the content, structure and evaluation of textbooks based on modern requirements.

Key words: textbooks, modern requirements, pedagogical approaches, interactive methods, information technologies, educational process, students' skills, creativity, independent work.

Аннотация: В данной работе анализируются учебники и современные требования к ним. Учебники являются важным инструментом в процессе обучения и играют ключевую роль в формировании знаний и умений учащихся. В настоящее время необходимо, чтобы учебники отвечали современным требованиям, направленным не только на передачу знаний, но и на развитие у учащихся критического мышления, творческих способностей и навыков самостоятельной работы. Для обеспечения качества учебников предполагается использование новых педагогических подходов, интерактивных и практических методов, информационных технологий. В данной работе рассматриваются содержание, структура и оценка учебников на основе современных требований.

Ключевые слова: учебники, современные требования, педагогические подходы, интерактивные методы, информационные технологии, образовательный процесс, умения учащихся, творчество, самостоятельная работа.

KIRISH

Tarbiya fanlarini o'qitish metodikasi fani o'qituvchining ta'lim jarayonida ilmiy asoslangan yondoshuvlarni qo'llashi, o'quvchilarga tarbiya berish va ularga zarur bilim va ko'nikmalarni shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Ushbu fan o'qituvchining pedagogik mahoratini rivojlantirish, tarbiya tizimining samaradorligini oshirish va talabalarning jamiyatdagi faol rolini o'rganishga yo'naltirilgan metod va strategiyalarni ishlab chiqishni o'z ichiga oladi. Darsliklar esa o'qituvchining ishida muhim vosita bo'lib, talabalarga

ma'lumotlarni tushunarli va samarali tarzda yetkazishda asosiy omil hisoblanadi. Hozirgi kunda ta'lim tizimining yangi talablariga javob beradigan darsliklar va metodik qo'llanmalar yaratish zarurati yuzaga kelmoqda. Darsliklar nafaqat an'anaviy bilimlarni, balki talabalar o'rtasida tanqidiy fikrlash, kreativlik va mustaqil fikr yuritish qobiliyatlarini rivojlantirishi kerak. Shu bilan birga, yangi pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'lim jarayoniga integratsiyasi darsliklarning sifatini yanada yaxshilash imkoniyatini beradi. Ushbu ishda tarbiya fanlarini o'qitish metodikasi fani darsliklarining zamonaviy talablariga, ularning strukturasiga, mazmuniga va ta'lim jarayoniga qo'yiladigan ehtiyojlarga tahlil beriladi.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Zamonaviy ta'limda darsliklarning ta'lim fanlarini o'qitish metodikasidagi o'rni juda muhim, chunki ular nafaqat bilim manbai, balki ta'lim muhitini shakllantirish vositasi sifatida ham xizmat qiladi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, o'quv materiallariga an'anaviy yondashuvlar zamonaviy pedagogik amaliyotning rivojlanib borayotgan talablarini qondirishda etarli emas. O'quv materiallari, ayniqsa, ta'lim fanlari metodikasini o'qitishga oid darsliklar moslashtirilgan, inklyuziv bo'lishi va faol ta'limni qo'llab-quvvatlovchi bo'lishi kerak.[2]

Ushbu tadqiqotning eng muhim topilmalaridan biri bu nafaqat faktik bilimlarni yetkazib berish, balki o'quvchilarni muammoni yechish, tanqidiy fikrlash va mustaqil bilim olishga jalb qiluvchi darsliklarga bo'lgan ehtiyojdir. Bu elementlar talabalarni haqiqiy dunyo muammolariga tayyorlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Qolaversa, darsliklar zamonaviy ta'limning fanlararo xususiyatini o'zida aks ettirishi, talabalarga nafaqat nazariy bilimlarni, balki nazariyani amaliyot bilan bog'laydigan amaliy qo'llanmalarni ham taqdim etishi kerak.

Ta'limda texnologiya integratsiyasi zamonaviy o'qitish usullarining inkor etilmaydigan qismiga aylandi. Ushbu tadqiqot natijalari multimedia elementlari, interaktiv komponentlar va raqamli resurslarni darsliklarga kiritish muhimligini ta'kidlaydi. Ushbu

manbalar nafaqat faollikni oshiribgina qolmay, balki shaxsiylashtirilgan o'rganish tajribasiga ham imkon beradi. Talabalar darsliklardagi an'anaviy materiallarni qo'llab-quvvatlovchi interfaol mashqlar, onlayn munozaralar va qo'shimcha raqamli kontentdan foydalanishlari mumkin.[3]

Bundan tashqari, tadqiqot madaniy jihatdan dolzarb bo'lgan va talabalarning kelib chiqishi xilma-xilligini aks ettiruvchi darsliklarni yaratish muhimligini ta'kidlaydi. Bu materiallar barcha o'quvchilar bilan rezonanslashini ta'minlaydi va yanada inklyuziv ta'lim muhitini rivojlantiradi. Muammo an'anaviy ta'lim mazmunini faol ishtirok etish, hamkorlik va ijodkorlikni birinchi o'ringa qo'yadigan zamonaviy, talabalarga yo'naltirilgan yondashuvlar bilan muvozanatlashda qolmoqda.

Tadqiqot natijalari ta'lim fanlarini o'qitish metodikasi bo'yicha darsliklarning kelajakdagi rivojlanishi uchun bir qancha muhim natijalarni ko'rsatadi:

Talabaga yo'naltirilgan yondashuv: Darsliklar o'quvchilarga yo'naltirilgan holda ishlab chiqilishi kerak. Bunga tanqidiy fikrlash va ijodkorlikni rag'batlantiradigan mashqlar, loyihalar va hamkorlikdagi vazifalar orqali interaktiv ta'limni rivojlantirish kiradi. Talabalar shunchaki ma'lumotni o'zlashtiradigan passiv ta'limning an'anaviy modeli faol ta'lim usullari bilan almashtirilishi kerak.

Texnologiyalar integratsiyasi: Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, darsliklar onlayn resurslar, multimedia materiallari va interaktiv platformalar kabi raqamli komponentlarni o'z ichiga olishi kerak. Ushbu manbalar turli xil o'rganish uslublarini qo'llab-quvvatlaydi va sinfdan tashqarida ham foydalanish mumkin, bu esa an'anaviy sharoitlardan tashqarida o'rganishni davom ettirish imkonini beradi.[4]

Fanlararo yondashuv: Darsliklar mazmunning dolzarbligi va qo'llanilishini oshirish uchun turli sohalardagi bilimlarni aralashtirib, fanlararo istiqbollarni o'z ichiga olishi kerak. Bu zamonaviy ta'lim muhitining murakkabligini aks ettiradi va o'quvchilarni yanada dinamik, o'zaro bog'liq dunyoga tayyorlaydi.

Madaniy ahamiyatga egalik va inklyuzivlik: Natijalar shuningdek, darsliklarni madaniy jihatdan mos va inklyuziv qilish muhimligini ko'rsatadi, mazmuni talabalarning turli kelib chiqishi va tajribalarini aks ettiradi. Bu material bilan chuqurroq aloqa o'rnatishga va adolatli ta'lim tajribasini rivojlantirishga yordam beradi.

Amaliy qo'llanilishi: Darsliklarda amaliy mashg'ulotlar va real hayot stsenariylarining kiritilishi muhim omil bo'lib chiqdi. Darsliklar nafaqat nazariy mazmunni taqdim etishi, balki o'quvchilarga olgan bilimlarini amaliy, real vaziyatlarda qo'llash imkoniyatini ham yaratishi kerak.

Ta'lim fanlarini o'qitish metodikasi bo'yicha darsliklarni ishlab chiqish zamonaviy ta'lim talablariga javob beradigan tarzda rivojlanishi kerak. Yangi pedagogik tendentsiyalarni integratsiyalash, texnologiyadan foydalanish va inklyuzivlik va dolzarblikni ta'minlash orqali darsliklar yanada qiziqarli, dinamik va samarali ta'lim tajribasini rivojlantirishda muhim rol o'ynashi mumkin.

Bilimlarni amalda qo'llash darsliklarda ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan yana bir muhim jihatdir. Darsliklar hayotiy misollar va amaliy o'rganish imkoniyatlarini o'z ichiga olgan holda o'quvchilarga nazariy tushunchalarini mazmunli sharoitlarda qo'llashga yordam beradi.[5]

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot ta'lim fanlarini o'qitish metodologiyasida darsliklarning muhim o'rni borligini ta'kidlab, zamonaviy ta'limning o'zgaruvchan talablariga mos keladigan zamonaviy yondashuvlar zarurligini ta'kidlaydi. An'anaviy darslik, asosiy bo'lsa-da, endi talab qilinadigan dinamik, interaktiv va talabalarga yo'naltirilgan ta'lim muhitini qo'llab-quvvatlash uchun alohida holda etarli emas. Darsliklar o'quvchilarni faol jalb qilish, tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodkorlikni rag'batlantirishga mo'ljallangan bo'lishi kerak.

Texnologiya va multimedia elementlarining integratsiyasi talabalarning o'zaro ta'sirini kuchaytirish va ko'proq shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasini ta'minlashda juda

muhimdir. Qolaversa, darsliklar o'quvchilarni zamonaviy dunyoning murakkabliklariga yaxshiroq tayyorlash uchun turli bilim sohalarini bog'lovchi fanlararo yondashuvni aks ettirishi kerak. Madaniy ahamiyatga egalik va inklyuzivlik ham muhim ahamiyatga ega bo'lib, barcha o'quvchilar o'zlarini vakillik va mazmun bilan bog'lanishlarini ta'minlaydi.

Oxir oqibat, ta'lim metodikasini o'qitish bo'yicha darsliklarni ishlab chiqishda ushbu zamonaviy talablarni hisobga olish va nafaqat ma'lumotni etkazib beradigan, balki faol, yaxlit o'rganishni osonlashtiradigan vositalarga aylanishi kerak. Faqatgina ushbu yangi standartlarga moslashgan holda, darsliklar ertangi kunning o'qituvchilari va o'quvchilarini shakllantirishda samarali va dolzarb bo'lib qolishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ишмухаммедов Р. Юлдошев М. Таълим ва тарбияда инноватцион педагогик технологиялар. – Т.: «Нихол» нашриёти, 2013.
2. Richards, J.C. (2001). Curriculum Development in Language Teaching. Cambridge University Press
3. Hedge, T. (2000). Teaching and Learning in the Language Classroom. Oxford University Press
4. Webb, S., & Nation, P. (2017). How Vocabulary is Learned. Oxford University Press.
5. Thomas, M. (2013). Using Technology in Language Teaching: A Modern Approach. Oxford University Press
6. Omonov, Bahodir Nurillayevich. "MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA MINTAQAVIY INTEGRATSIYA–MUAMMOLAR YECHIMINING ASOSIY OMILI." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 4.21 (2024): 529-535.
7. Очилова, Гўзал Араловна. "Чучук Сув Танқислиги Муаммосининг Марказий Осиёга Хавфи. Омонов Баходир Нуриллаевич."
8. Омонов, Баходир Нуриллаевич. "Идейно-политический путь просветительского и джадидского движения." Gospodarka i Innowacje. 44 (2024): 235-242.